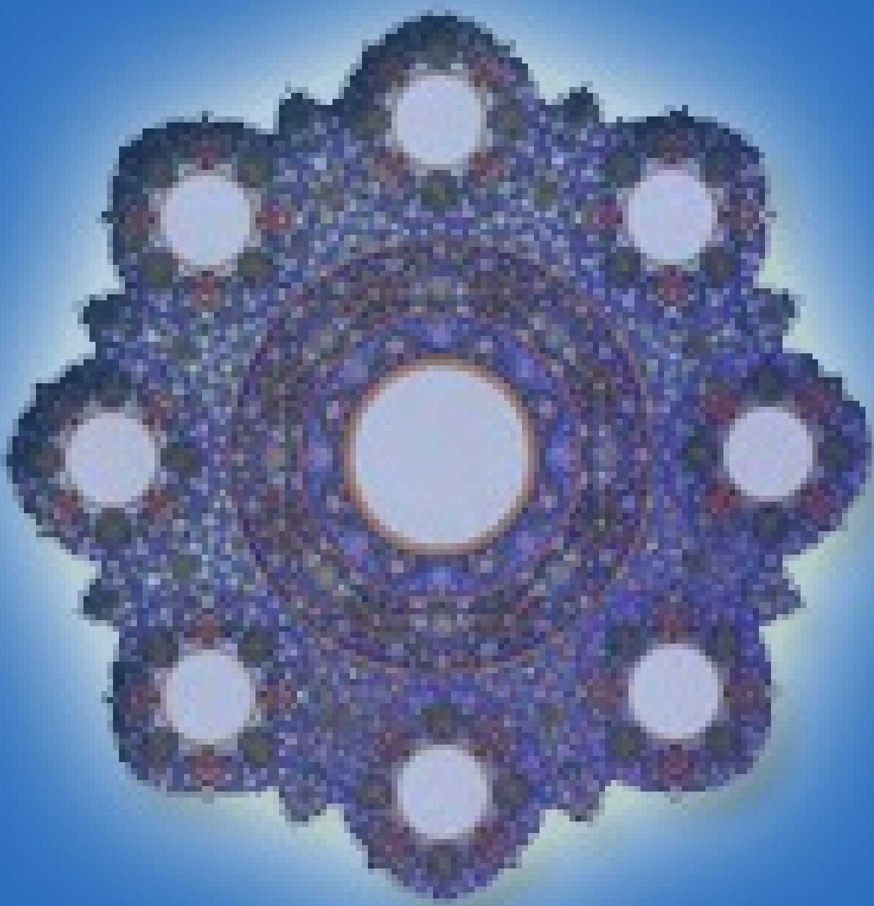
التوحيد

بسم الله الرحمن الرحیم

التوحید

نویسنده:

مفضل بن عمر

ناشر چاپی:

نسخه خطی

ناشر دیجیتالی:

مرکز تحقیقات رایانه‌ای قائمیه اصفهان

فهرست

فهرست ----- ۵

التوحید ----- ۶

مشخصات کتاب ----- ۶

فهرست اجمالی ----- ۸

فهرست تفصیلی موضوعات ----- ۹

اشاره ----- ۱۵

شاره ----- ۱۶

فهرست الکتاب ----- ۱۶

مقدمه ----- ۱۷

اشاره ----- ۱۷

حیاه أرسطو و مؤلفاته: ----- ۱۷

اشاره ----- ۱۷

اشاره ----- ۱۷

اشاره ----- ۲۰

تعریف بالکتاب ----- ۲۰

اشاره ----- ۲۰

اشاره ----- ۲۳

تمهید ----- ۲۳

اشاره ----- ۲۳

درباره مرکز ----- ۲۷

التوحید

مشخصات کتاب

شماره بازیابی : ۵-۱۵۹۴۳

امانت : امانت داده می شود

شماره های شناسایی دیگر : ۷۷۱

سرشناسه : مفضل بن عمر، قرن ، ۲ق، گردآورنده

عنوان و نام پدیدآور : التوحید[نسخه خطی]/ مفضل بن عمر

وضعیت استنساخ : : محمدتقی بن نقدعلی، ۱۰۷۸ق.

آغاز ، انجام ، انجامه : آغاز:بسمله. روی محمد بن سنان قال حدثنی المفضل بن عمر قال کنت ذات یوم بعد العصر...

انجام:...من عند مولای بما لم ینصرف احد بمثله

انجامه:...تم بعون الله و توفیقه فی عاشر شهر رجب المرجب سنه ۱۰۷۸ من شهور سنه ثمان و سبعین بعد الالف علی ید افقر...ابن نقدعلی محمدتقی اللهم اغفرهما بحق النبی و الوصی

مشخصات ظاهری : برگ۱۵۱-۲۰۰ (۲۱۶برگ)، ۱۵سطر: ۶۵×۱۳۰؛ قطع: ۱۲۰×۲۰۰

یادداشت مشخصات ظاهری : نوع و درجه خط:نستعلیق

نوع کاغذ:فرنگی نخودی

تزئینات متن:خط بالای برخی از عبارات به شنگرف

نوع و تز ئینات جلد:تیماج قهوه ای، مقوایی، ترنج و سرترنج با گل و بوته، مجدول، زنجیره های ضربی، اندرون جلد آستر کاغذی

خصوصیات نسخه موجود : حواشی اوراق:نسخه در حاشیه تصحیح شده است.

یادداشت های مربوط به نسخه :در برگ۲۰۰ب نقل یک روایت از حضرت ابی عبدالله و مراحل چهارگانه شناخت مردمان، حدیثی از کمیل در خصوص سوال از حضرت امیرالمومنین در مورد نفس و چهار موضوع در شناخت آن، سوال فلسفی محقق طوسی از شیخ جمال الدین در فلسفه امکان عدم و وجود و در برگ ۲۰۱-۲۰۴ب مطلبی است که اعرابی(شخصی نا مشخص)

از حضـرت امیرالمومنین(ع) از نفس می پرسد و حضـرت پاسخ داده و به تقسـیمات در این زمینه می پردازد و بابی هم در ذکر غیبت ادریس پیامبر و غصب زمین به زور نوشته شده است.

معرفی نسخه : بنگرید به شماره بازیابی۱۵۹۳۷-۵ در فهرست همین کتابخانه.

توضیحات نسخه : نسخه

بررسی شده .تیر۱۳۸۷.اوراق از عطف جدا شده، گوشه پایین جلد شکسته و عطف وصالی شده و آثار آب افتادگی در اوراق دیده می شود.

یادداشت کلی : زبان: عربی

صحافی شده با : : رساله در اشتراک لفظی و معنوی در وجود/ رجبعلی تبریزی، قرن۱۱ق.۱۰۶۸۸۱۲

عنوانهای دیگر : توحید مفضل

حدیث مفضل

موضوع : الهیات

خدا -- اثبات

شناسه افزوده : محمدتقی ابن نقدعلی، قرن۱۱ق. کاتب

شناسه افزوده : جعفربن محمد (ع)، امام ششم، ۸۳ – ۱۴۸ق.

شناسه افزوده : ۷۶۵ -۷۰۲ ,Jafar ibn Muhammad, Imam VI.

فهرست اجمالی

بسم اللّه الرحمن الرحیم

توحید مفضل - شگفتیهای آفرینش، ص: ۵

«سَنُرِيهِمْ آياتِنا فِي الْآفاقِ وَ فِي أَنْفُسِهِمْ حَتَّى يَتَبَيَّنَ لَهُمْ أَنَّهُ الْحَقُّ» به زودی نشانه های خود را در آفاق هستی و جهنیان بر آنان می نمایانیم تا بر ایشان روشن شود که او حق است.

(سوره فصلت قسمتی از آیه ۵۳)

توحید مفضل - شگفتیهای آفرینش، ص: ۶

فهرست تفصیلی موضوعات ۷

مقدمه مترجم ۱۳

مجلس اول: در باره شگفتیهای آفرینش انسان ۴۳

مجلس دوم: در باره شگفتیهای آفرینش حیوان ۸۷

مجلس سوم: در باره شگفتیهای آفرینش طبیعت ۱۱۷

مجلس چهارم: در باره ناملایمات و مصائب ۱۵۱

توحید مفضل - شگفتیهای آفرینش، ص: ۷

فهرست تفصیلی موضوعات

پیشگفتار مترجم ۱۳

۱- شرح حال کوتاهی از مفضّل بن عمر ۱۳

۲- جایگاه رفیع مفضّل در روایات ۱۴

۳- جایگاه مفضّل از نظر دانشمندان اسلامی ۱۷

۴- پاسخ به یک شبهه ۲۳

۵- کتاب توحید مفضّل ۲۵

۶- مشابهت توحید مفضّل با قرآن کریم ۲۶

۷- معجزات کلام امام صادق (ع) ۲۹

۸- رفع یک شبهه ۳۲

۹- شرحها و ترجمه های توحید مفضّل ۳۳

۱۰- ترجمه حاضر ۳۶

۱۱- سخن پایانی ۳۷

توحید مفضل ۳۹

گفتگوی مفضّل و ابن ابی العوجاء ۴۰

علت املای کتاب بر مفضّل ۴۱

مجلس اوّل ۴۳

ناآگاهی اهل شک به اسباب و علل آفرینش ۴۴

هیأت جهان و شکل گیری آن ۴۶

آفرینش آدمی و تدبیر جنین در رحم ۴۶

چگونگی تولد کودک، تغذیه، رشد دندان و بالغ شدن او ۴۷

راز رویش مو بر صورت ۴۸

توحید مفضل - شگفتیهای آفرینش، ص: ۸

اگر انسان، با هوش و اندیشه به دنیا می آمد ۴۹

فواید گریه کودکان ۵۱

آفرینش آلات مجامعت و شکل مناسب آنها ۵۲

اعضای بدن و فواید هر کدام ۵۲

پندار اهل طبیعت و پاسخ به آنان ۵۳

هضم غذا، ساخت خون و جریان آن در تمام بدن ۵۳

آغاز رشد بدن

و چگونگی شکل گیری آن در رحم ۵۴

ایستادن و نشستن وجه تمایزی برای انسان ۵۵

اختصاص حواسّ پنجگانه به آدمی و بزرگداشت او ۵۵

اسرار حواسّ پنجگانه ۵۶

حکمت محروم بودن عدّه ای از چشم و گوش و عقل ۵۷

آفرینش اعضای جفت و فرد ۵۸

چگونگی آفرینش دستگاه صوتی ۵۹

منافع دیگر این اعضا ۵۹

مغز و جمجمه و محافظها ۶۰

شگفتی در پلک چشم ۶۱

قلب و پوشش آن ۶۱

نای و مری ۶۱

منافذ خروجی مواد زاید ۶۲

جهاز هاضمه و کبد ۶۲

مغز، خون، ناخنها، گوش و ران ۶۲

آفرینش انسان به صورت نر و ماده ۶۳

قلب و پیوند آن با ریه ۶۴

آلت مرد و تدبیر در آفرینش آن ۶۵

چگونگی آفرینش مخرج ۶۵

آفرینش شگفت دندانها ۶۶

توحید مفضل - شگفتیهای آفرینش، ص: ۹

مو و ناخن و فواید آنها ۶۶

راز رویش مو در روی زهار و زیر بغل ۶۷

فواید آب دهان ۶۸

چرا شکم انسان مانند لباس، زیپ و دکمه ندارد؟ ۶۸

اسرار خوردن، خوابیدن و مجامعت کردن ۶۹

نیروهای درونی و جایگاه آنها ۷۲

نعمت حافظه و فراموشی ۷۳

در میان حیوانات، تنها انسان با حیاست ۷۳

اختصاص یافتن آدمی به نطق و نوشتن ۷۴

رفع نیازهای دینی و دنیایی انسان ۷۶

عدم آگاهی انسان به مدت عمر خود ۷۷

خواب و راز درهم آمیختگی راست و دروغ آن ۸۰

شرح آفرینش اشیا برای رفع نیاز آدمی ۸۰

نان و آب، عوامل اصلی معاش و حیات آدمی ۸۲

ناهمگونی شکلهای مردم و همگونی وحوش و پرندگان ۸۳

رشد بدن حیوان و راز توقف آن ۸۴

دشواری حرکت و راه رفتن برای انسان ۸۴

تولد نر و ماده، عامل بقای نسل حیوانات ۸۵

راز رویش مو بر زهار و رشد ریش برای مردان ۸۵

مجلس دوم ۸۷

چگونگی آفرینش حیوانات ۸۹

آفرینش حیوانات سه گانه ۹۰

حکمتها و تدابیر نهفته

در حیوانات گوشتخوار ۹۰

راز استقلال بچه های چهارپایان ۹۱

پاهای حیوان و چگونگی حرکت ۹۲

توحید مفضل - شگفتیهای آفرینش، ص: ۱۰

راز انقیاد برخی از حیوانات در برابر انسان ۹۳

راز عدم شعور و عقل در درندگان ۹۴

سگ حیوان با وفا و مدافع انسان ۹۴

اسرار شکل صورت؛ دهان و دم چهارپا ۹۵

اسرار آفرینش فیل و خرطوم آن ۹۶

شرمگاه حیوان ماده ۹۷

شگفتی آفرینش زرافه ۹۷

آفرینش میمون و تفاوت آن با انسان ۹۹

راز پوشش جسم حیوانات و ناهمگونی پاهای آنها ۱۰۰

حیوانات در وقت احساس مرگ خود را پنهان می کنند ۱۰۱

راز هوش حیواناتی چون بز کوهی، روباه و دلفین ۱۰۲

افعی و ابر ۱۰۳

مورچه، شیر مگس، عنکبوت و سرشت آنها ۱۰۳

حکمتهای نهفته در آفرینش پرنده ۱۰۵

آفرینش تخم پرندگان و تدابیر نهفته در آن ۱۰۷

چینه دان پرنده ۱۰۸

راز ناهمگونی رنگ پرندگان ۱۰۸

چگونگی پر پرندگان ۱۰۹

راز درازپایی برخی از پرندگان ۱۰۹

گنجشکان در پی یافتن غذا ۱۱۰

معاش جغد و شب پره ۱۱۱

آفرینش شب پره (خفاش) ۱۱۲

اشاره

درباره کتاب حاضر

بسمه تعالی

ارسطو حکیم و دانشمند نامدار و بزرگ یونان (ولادت سال ۳۸۴ قبل از میلاد وفات احتمالا سال ۳۲۲ قبل از میلاد مسیح) که ظاهرا اسکندر مقدونی تحت تربیت او قرار گرفته است آثار فراوانی در علوم مختلف آن روزگار (به جز ریاضیات) دارد که قرنها این تألیفات به عنوان سرچشمه دانش مورد استفاده ملل مختلف و از جمله در دوره تمدن اسلامی قرار گرفته است.

کتاب حاضر که در حقیقت ۱۴ مقاله از کتاب طبائع الحیوان البری و البحری او است با تذییل و تحشیه و تعلیقات عالمانه خانم دکتر عزت محمد سلیم سالم بصورتی قابل استفاده (حتی با معادل های یونانی) و فهرست های ضمیمه، اینک در اختیار محققین مختلف از جمله پژوهشگران طب

سنتی قرار می گیرد./

طبائع الحیوان البحری و البری، ص: ۴

شاره

نام کتاب: طبائع الحیوان البحری و البری

نویسنده: ارسطو- مترجم: ابن بطریق

تاریخ وفات مؤلف: ۳۲۲ قبل از میلاد

محقق / مصحح: عزت محمد سلیم سالم

موضوع: مبانی طب

زبان: عربی

تعداد جلد: ۱

ناشر: دانشگاه علوم پزشکی ایران

مکان چاپ: تهران

سال چاپ: ۱۳۸۸ ه. ش

فهرست الکتاب

صفحه

المقدمه ۳

الفصل الأول ۲۳

الفصل الثانی ۲۸

الفصل الثالث ۳۵

الفصل الرابع ۳۸

الفصل الخامس ۴۱

الفصل السادس ۷۲

الفصل السابع ۸۱

الفصل الثامن ۸۴

الفصل التاسع ۹۳

الفصل العاشر ۱۰۳

الفصل الحادی عشر ۱۴۳

الفصل الثانی عشر ۱۵۶

الفصل الثالث عشر ۱۷۶

الفصل الرابع عشر ۱۹۲

دليل الكتاب ۱۹۵

طبائع الحيوان البحری و البری، ص: ۵

مقدمه

اشاره

بسم اللّه الرحمن الرحيم

حياه أرسطو و مؤلفاته:

اشاره

اشاره

ولد أرسطو فی عام ۳۸۴ ق. م. و لكن هذا التاريخ إن هو إلا استنتاج من تاريخ وفاته- و هو تاريخ لا يرقى إليه الشك- فی سنه ۳۲۲ ق. م، و من أنه عاش ثلاثا و ستين سنه، و هذا شی ء لا يمكن الجزم بصحته.

و قد أحاط الغموض بسيره أعظم مفكری العالم القديم، كما أحاط بسير غيره من العظماء فی صباهم. فهناك أمور لو عرفناها

لأنارت جوانب هامه من حياه أعظم فلاسفه اليونان.

فلسنا ندرى مثلا متى حرم من رعايه والديه، و من هو بروكسينوس الذى كفله.

و الوقت الذى اندمج فيه أرسطو فى سلك تلاميذ الأكاديميه غير معروف بالدقه. و المده التى قضاها تحت إشراف أفلاطون غير محدده. و من الجائز أنه قضى فتره ما تلميذا لإيسقراط.

و قد حيكت أساطير و حكايات حول علاقه أرسطو بأستاذه أفلاطون.

و كل هذه أمور لو وضحت لأراحت الباحثين المحدثين.

طبائع الحيوان البحرى و البرى، ص: ۶

و قد بنيت هذه الشائعات عن علاقه التلميذ العظيم بأستاذه العظيم على حقيقه لا يمكن التقليل من شأنها. فاتجاه أرسطو تربوى و علمى يخالف أستاذه ذا الميول الرياضيه الميتافزيقيه. نحا أرسطو نحو العلوم التجريبيه الواقعيه، و بدلا من السير فى متاهات الفكر الإنسانى حاول أرسطو أن يقتن كل بحث. و كانت طريقته هى دراسه العلم أو الفن دراسه شامله، و استنتاج الأسس و المبادئ التى تتحكم فى هذا العلم أو الفن.

و لكن أرسطو لم يقل قط إن رأيه هو الفيصل، كما قال الناس فيما بعد، و لا سيما فى القرون الوسطى، عن كل لفظ ورد فى مؤلفات أرسطو.

بل أنه فى كتابه عن السفسطه يلتمس الصفح ممن يعثر على خطأ فى بحثه هذا

معتذرا بصعوبه الموضوع و قله المراجع.

و بعد موت أفلاطون فى سنه ٣٤٨ ق. م، رحل أرسطو من أثينه إلى بلاط هيرمياس الذى كان يحكم إذ ذاك أتارنيس.

و قد عاش أرسطو عيشه راضيه فى كنف هذا الطاغيه الذى نظم أرسطو فى رثائه أنشوده كادت تجره إلى المحاكمه فيما بعد. و ليس فيها و قد اقتطفها ديوجينس لا يرتيس ما يقع تحت طائله القانون، إلا أن اليونانين كانوا يعدون الفتك بالطغاه من الأعمال المجيده. و من الثابت أن أرسطو تزوج من بيثياس و هى إما إبنه هيرمياس من صلبه أو إبنته المتبناه. و هذا الشك مصدره أن سويداس يقول فى سيره أرسطو إن هيرمياس أنجب فى الترجمه اللاتينيه القديمه)، مع أنه يكرر أن هيرمياس هذا كان خصيا.

و بعد مصرع هيرمياس رحل أرسطو إلى بلده ميتلين عاصمه جزيره ليسبوس. و هنا وجد الفرصه التى مكنته من دراسه الأحياء المائيه. و قد

تركت إقامته فى هذه المنطقه آثارا واضحه فى مؤلفاته فى علم الحيوان.

و فى عام ٣٤٢ ق. م استدعى أرسطو إلى بلاط ملك مقدونيا ليكون مربيا للاسكندر. و قد بقى الاسكندر يدرس تحت إشراف أعظم مفكرى اليونان حتى قتل والده فيليب فى عام ٣٣٦ ق. م.

أما العلاقه بين أرسطو و تلميذه فلم تكن فى يوم من الأيام علاقه حب و موده لاختلاف المشارب. فقد كان الاسكندر يحلم بأمبراطوريه شاسعه يعيش فيها اليونانى و غير اليونانى فى ظلال المساواه، ينعمون بحضاره هيلينيه و لغه موحده أساسها اللهجه الأتيكيه.

و من الجائز أن أرسطو نقح نص هوميروس لتلميذه الاسكندر، لأن الدراسه فى بلاد اليونان كانت تعتمد أساسا على دراسه، بل حفظ الأشعار الهوميريه.

و أهم كتاب البقراط فى

اشاره

نام کتاب: کتاب البقراط فی الأمراض البلادیه

نویسنده: بقراط- مترجم: حنین بن اسحاق

تاریخ وفات مؤلف: حدود ۳۷۷ قبل از میلاد

موضوع: بیماری ها

زبان: عربی- انگلیسی

تعداد جلد: ۱

ناشر: دانشگاه علوم پزشکی ایران

مکان چاپ: تهران

سال چاپ: ۱۳۸۷ ه. ش

نوبت چاپ: اول

تعریف بالکتاب

اشاره

i. بل بعضها یخالف لبعض خلافا بعیدا (۴. ۱) ii. بل بینها اختلاف کثیر (۱۰. ۱) (۴. ۵۶) Corpus Medicorum Graecorum i. اذا أقبل أحد الى مدینه لم یدخلها و لم یکن له بها خبره (۵. ۵) کتاب البقراط فی الأمراض البلادیه، ص: ۷ ii. اذا دخل أحد الى مدینه لیس له بها معرفه (۱۳. ۵) (i (۰۱. ۹. ۶۵ CMG. المدینه التی سمتها الجنوب (۱. ۷) ii. المدینه الجنوبیّه (۱۰. ۷) (i (۲۱. ۶۵ CMG. یفکر أیضا أعظم الفکر (۴. ۷) ii. ینعم النظر (۱۲. ۷) (i (۴۱. ۶۵ CMG. انّه ینبغی للطبیب أیضا أن یفکر (۷. ۷) ii. و لا تغفل الفکره (۱۴. ۷) (i (۶۱. ۶۵ CMG. فی کثره الشراب و الأکل و حبّ الدعه (۱. ۹) ii. فی الشراب و الأکل و الدعه (۹. ۹) (i (۹۱. ۶۵ CMG. اذا علم کلّ ما ذکرنا من الامور أو جلّها و لم یجهلها (۴. ۹) ii. اذا علم کلّ ما ذکرناه أو أکثره (۱۲. ۹) (۲۲. ۱۲. ۶۵ CMG) کتاب البقراط فی الأمراض البلادیه، ص: ۸ i. العلّه التی ذکرنا ذات الجنب (۵. ۱۹) ii. ذات الجنب (۱۳. ۱۹) (۹۲. ۷۵ CMG) لانّ هذه الامراض لا تعرض لمن کان بطنه لدنا لیّنا (۷. ۱۹) للین بطونهم (۱۵. ۱۹) (۱۳. ۰۳. ۷۵ CMG

) i. انّه یکون فی هؤلاء القوم الفتق کثیرا (۳. ۲۵) i. و یکون فیهم الفتق کثیرا (۱۲. ۲۵) (i (CMG ۸۵. ۴۱. و ذلک لانّ
بطونهم جاسیه یابسه (۵. ۲۵) i. و ذلک لیبس بطونهم (۱۴. ۲۵) (i (CMG ۸۵. ۷۱. و قد یعرض ذلک لهنّ من الولاد و انّما
یکون ذلک من تعذّر وضعهن و عسره (۱. ۳۳) و أکثر ما یعرض ذلک لهنّ عند الولاده من عسرها علیهنّ (۹. ۳۳) (CMG ۹۵.
i (۳. هؤلاء الرجال من سکّان هذه المدینه (۱. ۴۵) ii. الرجال منهم (۱۱. ۴۵) (CMG ۹۵. ۵۳) کتاب البقراط فی الأمراض
البلادیه، ص: ۹ i. أصوات عمّار هذه المدینه (۵. ۴۵) ii. أصواتهم (۱۴. ۴۵) (i (CMG ۰۶. ۲. ما بین صباح هذه المدینه و
نصف النهار (۸. ۴۵) ii. ما بین أوّل النهار الی نصفه (۱۷. ۴۵) (i (CMG ۰۶. ۸. و تعرف ذلک بالوجوه التی أقول انّک اذا
أردت ذلک (۹. ۷۷) ii. و تعرف ذلک بانّک اذا أردت علم ذلک (۱۶. ۷۷) (i (CMG ۳۶. ۲۱. کینونه الحجر البول الذی
یبول الاحداث و فیهم الحصاه فانّهم یبولون بولا صافیا (۱. ۸۹) i. کینونه تولّد الحجر فی الاحداث انّهم یبولون بولا صافیا (۱۸.
۸۷) (i (CMG ۴۶. ۶۱. لم یمکن البدن و اللحم أن لا یعفنا (۵. ۹۵) ii. عفن اللحم و البدن (۱۲. ۹۵) ((CMG ۵۶. ۱۱

These contexts show that, of the two versions, ii is more concise in its use of words. If it can be

as sumed that this conciseness represents a del- iberate change from a previously established sentence pattern, this would imply that ii represents a recension of i, for it is clear that no revisor would have كتـاب البقراط فى الأـمراض البلاديه، ص: ١٣ قال: اذا ورد الوارد مـدينه لا خبر له بهـا فينبغى له أن يتأمّـل و يتفقّـد وضـعها و كيف هى موضوعه فى مقـابله الريـاح و فى مشارق[١] و ذلـك أنّه ليس حال المـدينه الموضوعه قبـاله الشـمال و حـال المـدينه الموضوعه قبـاله الجنوب حال واحـده بعينها و لا حال المـدينه الموضوعه قباله الشمس[٢] وقت غروبها حاله واحـده بعينها ينظر فى أمر الارض هل هى مكشوفه من الشـجر عديمه المياه أم كثيره الشـجر كثيره المياه و هل هى فى موضع عميق فهى وهـده أم هى فى موضع مشـرف فهى بارده Istanbul Sulemaniye ٨٥٦١, ٤٤ b; Levey ٥٤ l. CMG ٦٥. ٦١ و أمّا ما كان من المدن موضوعا قباله الرياح التى فيما بين مطالع الشـمس الصـيفيّه و بين مطالعها الشـتويّه و ما كان موضوعا منها على ضـدّ ذلك فهـذه هى الحال فيهما أمّا ما كان منها موضوعا قباله كتاب البقراط فى الأمراض البلاديه، ص: ١٤ مطالع الشـمس فيجب أن تكون تلك المـدن أصحّ من المدن الموضوعه قباله الشـمال و من المدن الموضوعه قبـاله الريـاح الحـاره و لو كـان البعـد فيما بينهما ليس هو الا مقـدار اسـطاديون واحـد و هو عنـد اليونانيّين تسع ميل Istanbul Sulemaniye ٨٥٦١, ٥٢ b; Levey ٢٣ r. CMG ٩٥. ٨ و فى بلاد اوروقى أمم يخالف بعضـها بعضا فى مقادير الجثث و (فى)[٣] الصور قال و أنا أشرح ذلك شرحا أبين من

هذا فأقول انّ من كان مأواه فی بلد جبلیّ مشرف کثیرسر الخلیقه و صنعه الطبیعه (کتاب العلل)، المقدمه، ص: ۷

اشاره

نام کتاب: سر الخلیقه و صنعه الطبیعه(کتاب العلل)

نویسنده: بلینوس الحکیم

تاریخ وفات مؤلف: قرن اول میلادی

محقق / مصحح: اورسولا وایسر

موضوع: مبانی طب

زبان: عربی

تعداد جلد: ۱

ناشر: معهد التراث العلمی العربی جامعه حلب

مکان چاپ: بیروت

نوبت چاپ: اول

تمهید

اشاره

ترجع الابحاث فی کتاب سر الخلیقه (تألیف بلینوس) فی العصر الحدیث الی نهایه القرن الثامن عشر المیلادی. فقد نشر المستشرق الفرنسی سلفستر دی ساسی(Silvestre de Sacy) فی سنه ۱۷۹۹ ترجمه مشروحه للمقاله الاولی و بعض مقتطفات من الاقسام التالیه من الکتاب، معتمدا علی مخطوطه محفوظه فی المکتبه الملکیه بباریس (التی تدعی الآن المکتبه الاهلیه). و حتی ذلک التاریخ کان یعتقد أن مؤلف کتاب سر الخلیقه هو بلینیوس(Plinius) الرومی المشهور الذی کتب موسوعه ضخمه عن التاریخ الطبیعی. و قد بین سلفستر دی ساسی، علی أی حال، أن «بلینوس» هو تحریف للاسم الیونانی أبولونیوس(Apollonius) و أن المؤلف لیس بلینیوس و لکنه هو ابولونیوس من سکان تیانا(Tyana) و ینتسب الی المدرسه الفیثاغوریه الحدیثه. کما تحقق سلفستر دی ساسی أن کتاب سر الخلیقه لیس من الکتب التی کتبها ذلک الفیلسوف الیونانی واقعیا و لکنه مما عزاه الناس الیه بعد ذلک بقرون. أما بالنسبه لمحتویات الکتاب فان سلفستر دی ساسی لم یعتقد أن لها مستوی علمیا عالیا.

ان مسأله هويه المؤلف أصبحت مثار جدل بعد ذلك بعشرات السنين فان العالمين الفرنسيين جان جاك كليمان ميوليه(Jean-Jacques Cle ?ment -Mullet) فی سنه ١٨٦٨ و لوسيين لوكلارك(Lucien Leclerc) فی سنه ١٨٦٩ تبارزا داعمين برأی سلفستر دی ساسی بينما تمسک غيرهما و بين هؤلاء العالم الالمانی غوستاف فليوغل(Gustav Flu ?gel) بالنظره التقليديه القائله أن بلينوس هو عباره عن بلينيوس(Plinius) و قد ظهر أن هذه المشكله التی استأثرت باهتمام العلماء

فی ذلک العصر قد قررت نهائیا عند ما أعلن فلیوغل فی سنه ۱۸۷۲ أنه هجر تردداته و أصبح موافقا علی نتائج سلفستر دی ساسی.

سر الخلیقه و صنعه الطبیعه (کتاب العلل)، المقدمه، ص: ۸

و تلت ذلک فتره طویله شاع فیها عدم الاهتمام بکتاب بلینوس و علی ما یظهر کان العلماء یعتقدون أن هذا الکتاب ربما لا یستحق الدراسه الجاده لان المؤلف انما یجمع و یشرح آراء ساذجه تتلف بالطبیعه. و لکن جاء فی سنه ۱۹۲۶ العالم الالمانی یولیوس روسکا(Julius Ruska) و هو من الدراسین لتاریخ الکیمیاء العربیه فلفت نظر مؤرخی العلوم الی کتاب سر الخلیقه. و کما بین فی مقالته عن «اللوح الزمردی» فان لکتاب سر الخلیقه مکانه هامه فی تاریخ الکیمیاء بکونه أقدم وثیقه مکتوبه لذلک اللوح الزمردی المنسوب الی هرمس المثلث بالحکمه و بالاضافه لذلک فهو یسهم اسهاما کبیرا فی معلوماتنا عن تاریخ النظریات المتعلقه بعلم المعادن.

و جاء بعد روسکا بول کراوس(Paul Kraus) أحد تلامذته ففحص بالتفصیل المبادئ النظریه لکتاب سر الخلیقه أثناء دراسته الاساسیه للفیلسوف العربی الطبیعی جابر بن حیان ۱۹۴۲ و درس تأثیر الکتاب فی نشوء و تطور العلوم العربیه. و فوق ذلک فقد تحقق کراوس أحد مصادر النص و هو «الکتاب فی طبیعه الانسان» الذی کتبه الاسقف المسیحی نمیسیوس الحمصی(Nemesios of Emesa) و زیاده علی هذا اکتشف مشابهه کبیره لکتاب بلینوس فی موسوعه العلوم الطبیعیه المعروفه بعنوان «کتاب الذخائر» التی ألّفها أیّوب الرهاوی باللغه السریانیه.

و منذ عهد قریب اکثر بحث کتاب سر الخلیقه من قبل فؤاد سزکین(Fuat Sezgin) و مانفرد أولمان(Manfred Ullmann) فی کتبهما الشامله عن تاریخ العلوم العربیه، و تخصّص سزکین فی المشاکل المتعلقه بأصل الکتاب و مکانته فی المرحله

الاولى من العلوم العربيه الاسلاميه.

بعد ما قدّم روسكا بضع مقتطفات من النص العربى فى دراسته المنشوره فى عام ١٩٢٦ قد شعر العلماء بالحاجه الملحّه لعمل طبعه نقديه للكتاب بأكمله. و فى الثلاثينات بدأ العالم السويدى هنريك سموتيل نوبيرغ(Henrik Samuel Nyberg) ذلك العمل و لكنه كما أعلمنى فى خريف سنه ١٩٧٣ كان قد انجز بعض الدراسات الاوليه و لم يتسع له الوقت الكافى للاستمرار فى أعمال التحقيق هذه. و لهذا، و عملا بتوصيه استاذى البروفسور فؤاد سزكين، قد قررت أن أعد طبعه لكتاب سر الخليقه

سر الخليقه و صنعه الطبيعه (كتاب العلل)، المقدمه، ص: ٩

و دراستى عنه كموضوع لاطروحتى لشهاده الدكتوراه التى اتممتها فى سنه ١٩٧٤.

ان المؤلّف الذى يلى ليس الا جزءا من أطروحتى و هو النص العربى مع نقده مشفوعا بمقدمته باللغه الالمانيه التى تحتوى على شرح موجز للمشاكل المتعلقه بكتاب سر الخليقه و وصف مع تقييم نقدى للمخطوطات العربيه و تعداد و وصف للروايات المختلفه للنص. و سيصدر قريبا فى سلسله «علم الطب»(Ars Medica) فى برلين ملخص المانى لكتاب سر الخليقه مع شروحات له و تحقيق مستفيض لاصله و مصادره و تأثيره فى الكتب العلميه � 쟳

درباره مرکز

بسمه تعالی

هَلْ یَسْتَوِی الَّذِینَ یَعْلَمُونَ وَالَّذِینَ لَا یَعْلَمُونَ

آیا کسانی که می‌دانند و کسانی که نمی‌دانند یکسانند ؟

سوره زمر/ ۹

مقدمه:

موسسه تحقیقات رایانه ای قائمیه اصفهان، از سال ۱۳۸۵ هـ.ش تحت اشراف حضرت آیت الله حاج سید حسن فقیه امامی (قدس سره الشریف)، با فعالیت خالصانه و شبانه روزی گروهی از نخبگان و فرهیختگان حوزه و دانشگاه، فعالیت خود را در زمینه های مذهبی، فرهنگی و علمی آغاز نموده است.

مرامنامه:

موسسه تحقیقات رایانه ای قائمیه اصفهان در راستای تسهیل و تسریع دسترسی محققین به آثار و ابزار تحقیقاتی در حوزه علوم اسلامی، و با توجه به تعدد و پراکندگی مراکز فعال در این عرصه و منابع متعدد و صعب الوصول، و با نگاهی صرفا علمی و به دور از تعصبات و جریانات اجتماعی، سیاسی، قومی و فردی، بر مبنای اجرای طرحی در قالب « مدیریت آثار تولید شده و انتشار یافته از سوی تمامی مراکز شیعه» تلاش می نماید تا مجموعه ای غنی و سرشار از کتب و مقالات پژوهشی برای متخصصین، و مطالب و مباحثی راهگشا برای فرهیختگان و عموم طبقات مردمی به زبان های مختلف و با فرمت های گوناگون تولید و در فضای مجازی به صورت رایگان در اختیار علاقمندان قرار دهد.

اهداف:

۱.بسط فرهنگ و معارف ناب ثقلین (کتاب الله و اهل البیت علیهم السلام)

۲.تقویت انگیزه عامه مردم بخصوص جوانان نسبت به بررسی دقیق تر مسائل دینی

۳.جایگزین کردن محتوای سودمند به جای مطالب بی محتوا در تلفن های همراه ، تبلت ها، رایانه ها و ...

۴.سرویس دهی به محققین طلاب و دانشجو

۵.گسترش فرهنگ عمومی مطالعه

۶.زمینه سازی جهت تشویق انتشارات و مؤلفین برای دیجیتالی نمودن آثار خود.

سیاست ها:

۱.عمل بر مبنای مجوز های قانونی

۲.ارتباط با مراکز هم سو

۳.پرهیز از موازی کاری

۴.صرفا ارائه محتوای علمی

۵.ذکر منابع نشر

بدیهی است مسئولیت تمامی آثار به عهده ی نویسنده ی آن می باشد .

فعالیت های موسسه :

۱.چاپ و نشر کتاب، جزوه و ماهنامه

۲.برگزاری مسابقات کتابخوانی

۳.تولید نمایشگاه های مجازی: سه بعدی، پانوراما در اماکن مذهبی، گردشگری و...

۴.تولید انیمیشن، بازی های رایانه ای و ...

۵.ایجاد سایت اینترنتی قائمیه به آدرس: www.ghaemiyeh.com

۶.تولید محصولات نمایشی، سخنرانی و...

۷.راه اندازی و پشتیبانی علمی سامانه پاسخ گویی به سوالات شرعی، اخلاقی و اعتقادی

۸.طراحی سیستم های حسابداری، رسانه ساز، موبایل ساز، سامانه خودکار و دستی بلوتوث، وب کیوسک، SMS و...

۹.برگزاری دوره های آموزشی ویژه عموم (مجازی)

۱۰.برگزاری دوره های تربیت مربی (مجازی)

۱۱. تولید هزاران نرم افزار تحقیقاتی قابل اجرا در انواع رایانه، تبلت، تلفن همراه و... در ۸ فرمت جهانی:

۱.JAVA

۲.ANDROID

۳.EPUB

۴.CHM

۵.PDF

۶.HTML

۷.CHM

۸.GHB

و ۴ عدد مارکت با نام بازار کتاب قائمیه نسخه :

۱.ANDROID

۲.IOS

۳.WINDOWS PHONE

۴.WINDOWS

به سه زبان فارسی ، عربی و انگلیسی و قرار دادن بر روی وب سایت موسسه به صورت رایگان .

درپایان :

از مراکز و نهادهایی همچون دفاتر مراجع معظم تقلید و همچنین سازمان ها، نهادها، انتشارات، موسسات، مؤلفین و همه

بزرگوارانی که ما را در دستیابی به این هدف یاری نموده و یا دیتا های خود را در اختیار ما قرار دادند تقدیر و تشکر می نماییم.

آدرس دفتر مرکزی:

اصفهان -خیابان عبدالرزاق - بازارچه حاج محمد جعفر آباده ای - کوچه شهید محمد حسن توکلی -پلاک ۱۲۹/۳۴- طبقه اول

وب سایت: www.ghbook.ir

ایمیل: Info@ghbook.ir

تلفن دفتر مرکزی: ۰۳۱۳۴۴۹۰۱۲۵

دفتر تهران: ۸۸۳۱۸۷۲۲ ـ ۰۲۱

بازرگانی و فروش: ۰۹۱۳۲۰۰۰۱۰۹

امور کاربران: ۰۹۱۳۲۰۰۰۱۰۹